



URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO



PODSUMOWANIE SPOTKAŃ Z PRZEDSTAWICIELAMI POSZCZEGÓLNYCH MIAST

DIAGNOZA STANU POMORSKICH MIAST
do Koncepcji zrównoważonej polityki miejskiej województwa pomorskiego

Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego

Gdańsk, 7 grudnia 2011 r.



**UCHWAŁA NR 80/16/11
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
Z DNIA 27 STYCZNIA 2011 R.
W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA DO SPORZĄDZANIA
KONCEPCJI ZRÓWNOWAŻONEJ POLITYKI MIEJSKIEJ
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO**

§ 3. Konceptcja zostanie przygotowana *we współpracy z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi.*



Marszałek zaprosił przedstawicieli **wszystkich miast** na **indywidualne spotkania** otwierające współpracę przy sporządzaniu *Koncepcji*, oraz prowokujące szerszą dyskusję na temat obecnej i przyszłej sytuacji poszczególnych pomorskich miast, ich potencjałów i barier rozwojowych.

ZAPROPONOWANY RAMOWY PROGRAM SPOTKAŃ

I część: Prezentacja głównych problemów i szans rozwojowych miasta.

- główne czynniki i potencjały oraz problemy, bariery i progi rozwoju miasta
- walory i potencjały rozwoju miasta, nie wykorzystywane obecnie w jego rozwoju
- kierunki rozwoju miasta, wskazane w dokumentach strategicznych oraz ich odniesienie do podejmowanych działań inwestycyjnych
- informacje dotyczące ewentualnego założonego modelu struktury przestrzennej miasta i jego wpływu na dalszy rozwój miasta
- oczekiwania w stosunku do samorządu województwa, a także polityki miejskiej państwa oraz ich roli w kreowaniu i wspieraniu rozwoju miasta

II część: Dyskusja.



Na przełomie lipca i sierpnia br. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego odbyło się **41 spotkań** (na 42 miasta) z przedstawicielami pomorskich miast.

- w spotkaniach łącznie wzięło udział 101 osób
- miasta reprezentowane były głównie przez burmistrzów, wice burmistrzów i wice prezydentów, jak również dyrektorów i naczelników wydziałów zajmujących się m.in. problematyką zagospodarowania przestrzennego, rozwoju miasta, ochroną środowiska, pozyskiwaniem funduszy unijnych i innych
- w imieniu Marszałka Województwa Pomorskiego spotkania prowadził Feliks Pankau Z-ca Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP wraz z członkami zespołu pracującego nad przygotowaniem *Konceptji*





GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **dostępność pomiędzy ośrodkami i w obrębie obszarów funkcjonalnych**
- **infrastruktura techniczna**
- **wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych**
- **kapitał ludzki i społeczny**
- **atrakcyjność inwestycyjna/baza ekonomiczna**
- **struktura przestrzenna miasta**
- **rewitalizacja obszarów zdegradowanych**
- **przestrzenie publiczne wysokiej jakości**
- **zadłużenie budżetów miast/możliwości finansowania inwestycji**
- **współpraca międzygminna/współfinansowanie i wymiana doświadczeń**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ **dostępność pomiędzy ośrodkami i w obrębie obszarów funkcjonalnych**

→ **dostępność transportowa**

(zagadnienie poruszane na każdym spotkaniu, w powiązaniu z różnymi aspektami funkcjonowania miast: codzienne dojazdy do szkoły i do pracy, dostępność usług, możliwość rozwijania potencjału turystycznego, inwestycyjnego, itd.)

stosunkowo dobra w obrębie Aglomeracji Trójmiejskiej i jej bezpośrednim otoczeniu, słaba na pozostałym obszarze:

▪ **niewydolna sieć dróg o niskim standardzie i złym stanie technicznym**

(wydłużenie czasu podróży i ograniczenie bezpieczeństwa)

▪ sukcesywnie **ograniczana ilość połączeń komunikacją publiczną** - połączenia kolejowe i autobusowe (pomiędzy ośrodkami oraz w obrębie ich obszarów funkcjonalnych)

▪ niedostatecznie wykorzystane potencjały związane z komunikacją drogą wodną (głównie turystyczne miasta nadmorskie) i lotniczą

→ **dostępność do szerokopasmowego Internetu**

→ **bariera „mentalna” (miasta położone na obrzeżach województwa - poczucie marginalizacji)**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **dostępność pomiędzy ośrodkami i w obrębie obszarów funkcjonalnych**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **poprawa stanu technicznego dróg krajowych i wojewódzkich** zwiększająca dostępność do głównych ośrodków (przede wszystkim do Aglomeracji Trójmiejskiej)
- **modernizacja dróg oraz rozwój komunikacji publicznej** zapewniające dogodne połączenia pomiędzy ośrodkami i w obrębie obszarów funkcjonalnych
- **realizacja strategicznych inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej** w województwie (OPAT, Trasa Kaszubska, S7)
- **rozwój transportu kolejowego** zarówno w zakresie infrastruktury (w tym wykorzystanie istniejących, nieczynnych połączeń), jakości świadczonych usług jak i częstotliwości połączeń; realizacja pełnego programu Pomorskiej Kolei Metropolitalnej - inwestycja szczególnie oczekiwaną ze strony miast, które miałyby zostać objęte jej zasięgiem, dla których dostęp do świadczonych przez Aglomerację Trójmiejską usług jest w tej chwili ograniczony
- **budowa nowych oraz modernizacja istniejących węzłów integracyjnych i przesiadkowych, modernizacje dworców kolejowych**
- **rozwój połączeń drogą wodną** i związany z nimi **rozwój infrastruktury portowej** (budowa przystani pasażerskich oraz marin jachtowych, a także wsparcie inicjatyw ustawodawczych zmierzających do zmiany zasad i możliwości finansowania małych portów, żegluga śródlądowa)
- **rozwój połączeń lotniczych** (lotniska zapasowe dla Rębiechowa, np. Gdynia, Malbork, Pruszcz Gdański, Jastarnia – połączenia sezonowe)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ infrastruktura techniczna

→ szeroko pojęte niedostatki i „zapóźnienia” infrastrukturalne

(zły stan techniczny lub wręcz brak odpowiednio funkcjonujących systemów, kompleksowe inwestycje generujące bardzo wysokie koszty)

- m.in. **nieuregulowana gospodarka ściekowa, kanalizacja deszczowa** (podtopienia wodami opadowymi, kanalizacja ogólnospławna), **niedostatki sieci gazowej** (odstraszający potencjalnych inwestorów), ...

→ **bezpieczeństwo przeciwpowodziowe**

→ **odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna**

- **rozwój rozproszonej energetyki odnawialnej** jako szansa na zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz korzyści finansowe dla gminy i mieszkańców
- działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej (termomodernizacja)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ infrastruktura techniczna

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- przewyciężenie niedostatków w zakresie infrastruktury komunalnej, m.in. uregulowanie problemów gospodarki ściekowej, kanalizacji deszczowej**
- działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej**
- działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej (m.in. termomodernizacja)**
- rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii**
- działania informacyjne prowadzone przez samorząd województwa**
(wsparcie „ekspertckie” np. poprzez organizację szkoleń i seminariów przybliżających problematykę dotyczącą zagadnień branżowych, w tym skutków środowiskowych realizacji takich przedsięwzięć jak np. elektrownie wiatrowe, biogazownie, wydobywanie gazu łupkowego)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych

→ rozwój funkcji właściwych dla rangi danego ośrodka w hierarchii sieci osadniczej

→ rozwój funkcji uwarunkowanych położeniem ośrodka

(zasoby przyrodnicze i kulturowe oraz walory krajobrazowe, usytuowanie w regionie)

- **turystyka: wykorzystanie istniejących uwarunkowań** (nadmorskie położenie, duża ilość lasów, jezior, szlaków rzecznych oraz bogactwo dziedzictwa kulturowego, często o znaczeniu międzynarodowym); szukanie sposobu na pokonanie problemu krótkiego sezonu → wąsko wyspecjalizowana oferta (np. uzdrowiskowa, rehabilitacyjna, sportowo-rekreacyjna, kongresowa), rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw skoncentrowanych wokół „surowców” związanych z lokalnymi uwarunkowaniami (przemysł drzewny i przetwórstwo runa leśnego i owoców, np. Brusy, rybołówstwo i przetwórstwo rybne itd.)
- **zaplecze mieszkaniowo-usługowe** (mniejsze ośrodki, atrakcyjne osiedleńczo, położone w bliskim sąsiedztwie większych ośrodków miejskich i rozwijających się stref przemysłowych)
- **gospodarka morska**
- **usytuowanie ośrodka w regionie** (np. w sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych i w korytarzach transportowych-atrakcyjność inwestycyjna)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **rozwój oferty usługowej dostosowanej do rangi i skali oddziaływania ośrodka** (np. rozwój usług metropolitalnych/usług wyższego rzędu (Aglomeracji Trójmiejska), rozwój usług regionalnych, np. wspieranie szkolnictwa wyższego w Chojnicach, wspieranie usług właściwych dla ośrodków ponadgminnych)
- **modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej** (rozwój i zróżnicowanie bazy noclegowej oraz szeroko rozumianego zaplecza infrastruktury turystycznej)
- **rozwój wyspecjalizowanej oferty turystycznej**
- **wzmacnianie potencjału związanego z dziedzictwem kulturowym**
- **wzmacnianie potencjału związanego z atrakcyjnością osiedleńczą**
- **rozwój potencjałów związanych z gospodarką morską i dostępnością do portu**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ kapitał ludzki i społeczny

→ zmieniające się trendy demograficzne (starzenie się społeczeństwa)

- konieczność **dostosowania infrastruktury edukacyjnej: reorganizacja sieci szkół** (zbyt duża ilość szkół, przy małej liczebności dzieci w poszczególnych placówkach)
- konieczność **dostosowania infrastruktury społecznej do potrzeb ludzi starszych** (specjalistyczne placówki ochrony zdrowia i placówki opiekuńcze)

→ poziom aktywności lokalnych społeczności (duże zróżnicowanie)

- **marazm i bezrobocie** (ogólna stagnacja, poczucie braku perspektyw, brak chęci podejmowania jakichkolwiek inicjatyw, wysoki poziom bezrobocia, w tym zjawisko tzw. „dziedzicznego bezrobocia”)
- **silne zakorzenienie w lokalnej tradycji** (patriotyzm lokalny: przywiązanie do miejsca, stymulacja życia lokalnych społeczności, wspólnotowość) oraz **wielokulturowość** (odzwierciedlenie w działaniach na polu kultury i promocji dziedzictwa aktywizujące i wzbogacające wzajemnie mieszkańców)

→ rynek pracy/lokalna przedsiębiorczość

- **brak dopasowania szkolnictwa do aktualnych potrzeb rynku pracy** (absolwenci nie zdobywają zasobu umiejętności wymaganego przez pracodawców)
- **odpływ młodych, wykształconych mieszkańców** (brak ofert na lokalnym rynku pracy)
- **brak lub niedostateczna współpraca pomiędzy lokalnymi organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **kapitał ludzki i społeczny**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- modernizacja **infrastruktury oświatowej**, rozwój **infrastruktury społecznej dla ludzi starszych**
- kompleksowe **działania na rzecz aktywizacji lokalnych społeczności**, w tym: modernizacja i rozwój infrastruktury sportowej i zaplecza kulturowego (→ pobudzenie aktywności oraz wzmocnienie potencjału tożsamości kulturowej, budowa więzi społecznych)
- systemowe wsparcie działań na rzecz **dostosowania szkolnictwa** (gł. zawodowego) **do aktualnych potrzeb rynku**
- **działania mające na celu aktywizację lokalnych organizacji pozarządowych, zrzeszeń i stowarzyszeń oraz stymulację współpracy pomiędzy nimi** (np. tworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla ich działalności, inkubatory przedsiębiorczości)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ atrakcyjność inwestycyjna/baza ekonomiczna

→ tereny rozwojowe

- **brak terenów rozwojowych** (ograniczony terytorialnie obszar miasta, uwarunkowania związane z położeniem: wśród lasów, jezior, terenów chronionych)
- **brak uzbrojenia** istniejących terenów rozwojowych
- **brak odpowiednich regulacji planistycznych** planów miejscowych dla potencjalnych terenów rozwojowych
- **trudności z inwestowaniem na terenach zdegradowanych** (trudności formalno-prawne, koszty rekultywacji, itd.)

→ inwestycje strategiczne

- tworzenie warunków sprzyjających przyciąganiu dużych inwestycji strategicznych dla rozwoju miasta

→ dywersyfikacja bazy ekonomicznej

- konieczna dla stabilności rozwoju miasta



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **atrakcyjność inwestycyjna/baza ekonomiczna**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **uzbrojenie terenów inwestycyjnych**
- **wspieranie tworzenia oferty inwestycyjnej** miasta (poprzez np. promocję dobrych praktyk, umożliwienie wymiany doświadczeń)
- **promocja oferty inwestycyjnej** miasta
- **budowa parków technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości**
- **rewitalizacja obszarów zdegradowanych**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ struktura przestrzenna miasta

→ centrum/strefa śródmiejska

- brak silnego, wyraźnie wyodrębnionego centrum wskazywany jako jedna ze słabych stron miasta

→ fragmentaryzacja przestrzenna

- bariery przestrzenne (głównie układ komunikacyjny: drogi, koleje)
- silne natężenie ruchu tranzytowego (dezintegracja struktury przestrzennej miasta, niski poziom bezpieczeństwa i jakości życia, degradacja infrastruktury drogowej i budynków wzdłuż ciągów komunikacyjnych)
dodatkowe obciążenie ruchem sezonowym

→ „rozlewanie się” zabudowy



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ struktura przestrzenna miasta

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- wszelkie działania mające na celu **wzmacnianie roli śródmieścia w strukturze przestrzennej miasta** lub **wyodrębnienie strefy centralnej**
- **likwidacja barier przestrzennych dezintegrujących strukturę przestrzenną miasta**, w tym budowa **obwodnicy miasta** (→ likwidacja barier przestrzennych i uciążliwości związanych z ruchem tranzytowym przebiegającym przez centrum miasta)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ rewitalizacja obszarów zdegradowanych

→ obszary zazwyczaj atrakcyjnie zlokalizowane w przestrzeni miasta, o ogromnym potencjale

→ obszary śródmiejskie (historyczne centra miast)

- szczególna rola w kontekście miast rozwijających się w oparciu o potencjał turystyczny związany dziedzictwem kulturowym
- wymagające kompleksowych działań dotyczących modernizacji obiektów i przestrzeni publicznych oraz szeroko pojętej sfery społeczno-gospodarczej

→ tereny które utraciły dotychczasowe funkcje

tereny poprzemysłowe, tereny pokolejowe, tereny powojkowe

- problemy natury formalno–prawnej (m.in. problemy własnościowe)
- wysokie koszty rekultywacji



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **rewitalizacja obszarów zdegradowanych**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **kompleksowe działania rewitalizacyjne**
- **zagadnienia formalno-prawne (związane m. in. z przejmowaniem terenów pokolejowych)**



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ przestrzenie publiczne wysokiej jakości

- wzrost świadomości co do roli wysokiej jakości przestrzeni publicznych (zarówno tych najbardziej prestiżowych, w strefach śródmiejskich, jak i służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb lokalnych społeczności)
- wymierne korzyści
 - poprawa wizerunku miasta (wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej)
 - poprawa jakości życia mieszkańców (w tym m. in. integracja społeczna)

- zadłużenie budżetów miast/możliwości finansowania inwestycji
- współpraca międzygminna/współfinansowanie i wymiana doświadczeń



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **przestrzenie publiczne wysokiej jakości**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **kształtowanie systemów przestrzeni publicznych**
- **estetyzacja istniejących i realizacja nowych przestrzeni publicznych**

▪ rewitalizacja obszarów zdegradowanych

▪ zadłużenie budżetów miast/możliwości finansowania inwestycji

▪ współpraca międzygminna/współfinansowanie i wymiana doświadczeń



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ zadłużenie budżetów miast/możliwości (do)finansowania inwestycji

→ zbliżenie do granicy zadłużenia budżetów miast – potencjalny zasadniczy hamulec rozwojowy

- ryzyko braku możliwości dokończenia rozpoczętych inwestycji i podejmowania nowych, nawet przy możliwości uzyskania dofinansowania (brak wkładu własnego miasta)
- wzrost znaczenia realizacji inwestycji realizowanych w partnerstwie publiczno-prywatnym
- wzrost znaczenia realizacji inwestycji generujących dochody
- wzrost znaczenia lokalnej przedsiębiorczości (konieczność aktywizacji)
- intensyfikacja działań związanych z pozyskiwaniem inwestorów zewnętrznych

→ zasady dofinansowania projektów realizowanych przez miasta w kontekście obecnego i przyszłego okresu programowania



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **zadłużenie budżetów miast/możliwości (do)finansowania inwestycji**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- doradztwo w zakresie dostępnych **narzędzi finansowych dla miast**
- weryfikacja **kryteriów przyjmowanych przy formułowaniu warunków konkursowych** w ramach programów operacyjnych (miasta średniej wielkości)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

▪ współpraca międzygminna/współfinansowanie i wymiana doświadczeń

→ zestaw problemów do rozwiązania/potencjałów do wykorzystania istotnych dla rozwoju poszczególnych miast, znajdujących efektywne rozwiązania (technicznie i finansowo) tylko w ramach podejmowanej współpracy pomiędzy jednostkami

→ przykładowe obszary tematyczne funkcjonującej obecnie współpracy międzygminnej

- turystyka (wspólne produkty turystyczne i działania promocyjne)
- połączenia transportowe (ponadlokalne)
- ochrona przeciwpowodziowa
- gospodarka odpadami,...

→ szczególnie istotne w kontekście trendów polityki unijnej, zmierzających do wzmocnienia partnerstw terytorialnych (m. in. miasto-wieś; *RURBACT*)



GŁÓWNE ZAGADNIENIA ⇒ KLUCZOWE DLA ROZWOJU MIAST PORUSZANE PODCZAS SPOTKAŃ

- **współpraca międzygminna/współfinansowanie i wymiana doświadczeń**

OCZEKIWANE OBSZARY WSPARCIA

- **platforma współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie złożonej problematyki miejskiej** (głównie miasta małe i średnie):

dostęp do fachowej wiedzy eksperckiej oraz przykładów dobrych praktyk

ułatwienie podejmowania współpracy w ramach sieci tematycznych lub w ramach konkretnych przedsięwzięć

samorząd województwa – jako instytucja koordynująca „Regionalne Opendays”

- **otoczenie systemowe współpracy w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych**

DZIĘKUJE ZA UWAGĘ



URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel.: 58 32 68 555, fax: 58 32 68 556
www.pomorskie.eu, www.pomorskie.eu